

Fasthold uddannelse som en central sektor i dansk bistand

Den nye strategi for dansk udviklingspolitik har fokus på vækst og beskæftigelse, frihed, ligestilling, stabilitet og miljø – og alle disse mål kræver en indsats for uddannelse. Uddannelsesnetværket opfordrer udviklingsministeren og de danske politikere til at fortsætte det danske engagement i støtte til uddannelse i udviklingslande. Vi giver her 4 gode grunde til hvorfor – og 4 opfordringer til hvordan:

1. Uddannelse er uomgængelig for at nå alle mål i den nye strategi - derfor opfordrer vi til, at uddannelse skrives eksplicit ind i den nye strategi som en fortsat vigtig sektor i dansk bistand.
2. Der er et gigantisk behov for finansiering af uddannelse i udviklingslande – derfor opfordrer vi til, at den samlede danske bistand til uddannelse som minimum fastholdes på det nuværende niveau – og meget gerne øges for at møde de nye udfordringer.
3. Multilateral uddannelsesbistand gør det ikke alene – derfor opfordrer vi til at Danmark fortsat støtter uddannelse både bilateralt og gennem et aktivt og kritisk multilateralt engagement
4. Danmark har noget at byde på som uddannelsesland - derfor opfordrer vi til at Danmark bidrager med sin komparative styrke til fremme af uddannelses kvalitet og erhvervsrelevans

1. Uddannelse er uomgængelig for at nå alle mål i den nye strategi

Uddannelse er vigtig for at kunne *gribe de politiske, økonomiske og sociale muligheder, som friheden giver* – så klart siges det i den nye strategi. Frihed giver kun mening, hvis man har de nødvendige forudsætninger i kraft af en god uddannelse til at tage vare på sit eget liv og som aktiv borger bidrage til udvikling af demokratiske og fredelige samfund. Den nye strategis fokus på frihed lægger derfor direkte op til at støtte uddannelse – og vi opfordrer til, at det skrives klart og eksplicit ind i den nye strategi.

Vækst og beskæftigelse er et af de nye fokus områder i dansk bistand, som følger op på den danske Afrika Kommissions anbefalinger. Erhvervsfaglige og tekniske uddannelser for unge og voksne er essentielle elementer i Afrika Kommissionens anbefalinger og helt uomgængelige, hvis man vil opnå øget vækst. Dette fremhæves bl.a. af Verdensbankens Commission on Growth and Development som i 2008 understregede, at vækst ikke er muligt, at opnå uden uddannelse. Sammenhængen mellem vækst, beskæftigelse og uddannelse fremgår ikke eksplicit af strategien og kunne med fordel fremhæves, ikke mindst da netop dette punkt i Afrika Kommissionens fem prioriteringer mangler at blive operationaliseret i praksis. Vi er meget glade for at se, at uddannelse af kvinder har fået en høj prioritet i strategien. Vi støtter fuldt ud op om, at uddannelse er vejen til styrkelse af kvinders position og deltagelse i samfundet – og understreger, at fundamentet for at få uddannede kvinder er at sikre pigers lige adgang til uddannelse af god kvalitet. Strategien fremhæver også at uddannelse er et vigtigt element i at skabe stabilitet i svage og skrøbelige stater. Vi kan tilføje, at også klimaforandringer stiller store krav til befolkningers evne til at tilpasse sig hastige forandringer og søge nye løsninger – og til det er der brug for uddannelse og viden.

Ingen af den nye strategis prioriteter vil kunne nås uden en massiv indsats for uddannelse, da uddannelse er en essentiel motor for udvikling på alle planer. Gorgui Sow, leder af *African Network Campaign on Education for All* udrykte det således i forbindelse med hans besøg i Danmark for nylig for at deltage i debatten om den nye strategi: *Freedom or democracy will not be a reality without health and education rights being met. Health and education are the two key pillars both for democracy and economic growth. Investments in health and education are also investments in sustainable economic growth.*

DERFOR: Opfordrer vi til, at uddannelse skrives eksplicit ind i den nye strategi som en fortsat vigtig sektor i dansk bistand.

2. Der mangler finansiering til uddannelse

770 millioner mennesker er analfabeter og 75 millioner børn verden over gik i 2009 stadig ikke i skole. Der mangler internationalt omkring 16 milliarder \$, årligt i uddannelsesbistand for at nå målene om Uddannelse for Alle. UNESCOs seneste *Education for all Global Monitoring Report 2010* udtrykker øget bekymring for stagnation i uddannelsesbistanden som følge af den finansielle og økonomiske krise: *There is imminent danger that, after a decade of encouraging advances, progress towards the education goals will stall or even be thrown into reverse in the face of rising poverty, slower economic growth and mounting pressure on government budgets. The international community needs to act urgently to avert that danger.*

Den danske bilaterale bistand til uddannelse har ifølge et studie fra Uddannelsesnetværket: ”i absolutte tal været stort set konstant over de sidste 10 år. Der er altså sket et fald i relative beløb, da inflationen har reduceret værdien af de ca. 550 mio. der gennemsnitligt forbruges på uddannelse årligt. Da den totale bistand er steget, mens bistanden til uddannelse ikke er steget, er andelen og prioriteringen af dansk bistand til uddannelse altså støt faldet i perioden. Et fald fra over 10% af den bilaterale bistand i 1998/2000 til 6,6 % i 2008 og selvom det betydningsfulde danske bidrag til FTI fra 2007 opvejer den manglende stigning så viser beregninger, at andelen af den totale bistand der går til uddannelse inklusiv bidrag til FTI udviser en faldende tendens.”

Der kan være gode grunde til at fokusere bistanden på bestemte sektorer og til at sikre en fornuftig arbejdsdeling mellem donorer indenfor sektorerne, som man i den nye strategi lægger vægt på. Det er dog vigtigt at donorerne samlet lever op til deres løfter om at bidrage til finansieringen af uddannelse afgivet både i erklæringen om Uddannelse for Alle og FNs 2015-mål. Og som vist er der lang vej endnu for at det bliver realiseret og risiko for tilbageskridt pga. krisen. Danmark har været en stabil donor i uddannelsessektoren gennem mange år, og uddannelse giver god mening i forhold til de nye danske bistandsprioriteter.

DERFOR: Opfordrer vi til, at den samlede danske bistand til uddannelse som minimum fastholdes på det nuværende niveau – og meget gerne øges for at møde de nye udfordringer.

3. Multilateral uddannelsesbistand gør det ikke alene

Udviklingsministeren har ved flere lejligheder i pressen sagt, at Danmark fremover skal støtte uddannelse multilateralt gennem the Education for All – Fast Track Initiative (FTI), som administreres af Verdensbanken. FTI er et forum for samarbejde mellem donorer, modtagerlande og civilsamfund med det mål at mobilisere øget finansiering til uddannelse og at samarbejde for at gøre bistanden mere effektiv. FTI har udfyldt en vigtig funktion i mange lande og ydet væsentlige bidrag til gode resultater indenfor grunduddannelse, og vi hilser derfor en øget finansiering til FTI meget velkomment.

Man skal dog være opmærksom på, at øget bidrag til FTI ikke må være en undskyldning for at skære ned i den samlede uddannelsesbistand. Dette ville gå direkte imod hele formålet med FTI, som er at mobilisere flere ressourcer til uddannelse. Det ville være et meget uheldigt signal at sende internationalt både til andre donorer og ikke mindst til vores mangeårige samarbejdslande i Syd. Desuden støttes der i dag via FTI kun primær uddannelse. Hvis dansk uddannelsesbistand kanaliseres primært gennem FTI vil man således ikke bidrage til voksen og ungdomsuddannelser i samme omfang, som man gør det i øjeblikket via den bilaterale bistand. FTI fungerer på den måde, at man i hvert land arbejder tæt sammen med det donorforum, der i forvejen er omkring landets nationale uddannelsesplan. Finansieringen kommer dels fra landet selv, dernæst fra de bilaterale donorer i landet – og endelig, hvis der stadig er et 'finansierings-hul' kan landet få støtte fra støttefonde, styret af FTIs sekretariat. Der er således forsat brug for stabilt og kontinuerligt engagement fra bilaterale uddannelses donorer som Danmark.

Der er også fortsat behov for et aktiv og kritisk danske engagement i FTI. Verdensbanken skulle ifølge ministerens udtalelser i pressen angiveligt være bedre til uddannelsesbistand end Danmark – men FTI står overfor en lang række af udfordringer, som Danmark må forholde sig både kritisk og konstruktivt til. En stor uafhængig midtvejs evaluering, som FTI selv fik udarbejdet sidste år, konkluderer både at FTI er en relevant model for støtte til uddannelse, men også: *A central finding of the report was that financing for basic education in low-income countries as a whole has fallen far below what is needed and that there was still a large number of children who are out of school and off track to complete a full cycle of primary education (especially in fragile countries) [...] it needs to focus more on building country owned education sector plans, implementing plans and achieving results, strengthening accountability mechanisms, getting more external support and learning from other global fund models.* Også Global Monitoring Report 2010 fremhæver store udfordringer for FTI: *However, its structure has been failing to deliver. A major reform of the FTI is critical to meet the EFA goals.* Som problemer fremhæves, at FTI ikke har haft succes med at mobilisere den nødvendige finansiering, at godkendelse af ansøgninger og udbetaling af midler går alt for langsomt som følge af Verdensbankens omfattende procedurer, og at udviklingslandene ikke har tilstrækkelig indflydelse. På den baggrund opfordres der til omfattende reformer og etablering af en global fond, som er uafhængig af Verdensbanken.

DERFOR: Opfordrer vi til at Danmark fortsat støtter uddannelse både bilateralt og gennem et aktivt og kritisk multilateralt engagement

4. Danmark har noget at byde på som uddannelsesland

Det danske råstof er vores menneskelige ressourcer, som vi historisk har udnyttet gennem et højt uddannelsesniveau. Vi har en stærk pædagogisk tradition med fokus på elevcentrede metoder og høj kvalitet i uddannelsen. Kvalitet er en efterspurgt vare i mange udviklingslande, hvor øget optagelse af børn i skolerne har ført til dramatisk fald i kvaliteten i mange klasseværelser. Mange steder er kvaliteten så dårlig, at elever hverken lærer at læse, skrive eller regne, selvom de går igennem en grundskoleuddannelse. Uddannelsesnetværkets studie viser, at Danmark i høj grad i dialog med modtagerlande i den bilaterale uddannelsesbistand lægger vægt på, at der skal være kvalitet i undervisningen. Uddannelsens relevans er også kommet højt på dagsordenen – især med henblik på at give både børn, unge og voksne færdigheder, som de rent faktisk kan bruge til noget – og som også hjælper dem til bedre beskæftigelses- og indtægtsmuligheder. Det nye fokus i den danske bistand, som opfølgning på Afrika Kommissionen, er udvikling gennem vækst og beskæftigelse, og også her har Danmark en solid erfaring med erhvervsuddannelse baseret på praktisk tilgang og anvendelighed via et tæt samarbejde med erhvervslivet, kombineret med alment dannende elementer. Danmark har en lang tradition bygget på højskoletanken for et dannelsesideal hvor uddannelse sigter mod handlekompetencer og aktiv deltagelse som borgere i samfundet. Vi har i Danmark erfaring med at introducere demokratiforståelse helt fra grundskoleniveau. Ressourcebasen, som kan bidrage til dansk uddannelsesbistand af høj kvalitet er også solid: En lang række danske NGO'er er aktivt involverede i uddannelsesbistand i Syd, og mange andre aktører som konsulenter, forskere, virksomheder, brancheforeninger, fagforeninger, uddannelsesinstitutioner og højskoler har en rig erfaring med uddannelsessamarbejde.

DERFOR: Opfordrer vi til at Danmark bidrager med sin komparative styrke til fremme af uddannelses kvalitet og erhvervsrelevans

Uddannelsesnetværket

Består af 33 danske organisationer: www.uddannelsesnetvaerket.dk. Vi udsendte i december 2009 en *Analyse af den danske bistand til uddannelse* som kan læses [her](#). Kommentaren er skrevet af netværkets styregruppe på baggrund af et debatmøde holdt 22. marts 2010 med leder af *African Network Campaign on Education for All*, Gorgui Sow og netværkets medlemmer. Styregruppen består af: Sanne Müller (IBIS), Catherine Watson (Axis), Bo Tovby Jørgensen (Red Barnet), Jens Dolin (MFR), Pia Sonnenborg (Ghana Venskabsgrupperne), Tore Asmussen (Danmarks Lærerforening), og Eva Iversen (Koordinator).

For yderligere oplysninger kontakt: Eva Iversen: ei@ibis.dk eller Bo Tovby Jørgensen: btj@redbarnet.dk